

Studijní text

Tento studijní text je elektronickou kopií výňatku z textu a je určen pouze pro studenty Filozofické fakulty Masarykovy univerzity. Je určen výlučně k použití ve vyučování pro ilustrační účel nebo pro vědecké účely, jak je stanoveno v autorském zákoně (Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů). Studenti mohou text použít jen pro studijní účely. Je zakázáno text či jeho část jakkoliv dále šířit, kopírovat nebo používat na jiné účely, než je uvedeno výše.

Guy
de
Maupassant

MILÁČEK

Ilustroval

Vladimír Sychra

Praha 1955

Státní nakladatelství

krásné literatury, hudby a umění

PRVNÍ ČÁST

2-348126 (v.w.)

Přeložil Břetislav Štorm

III

Když Georges Duroy došel na ulici, zaváhal, co má dělat. Měl chuť běžet, snít, jít vpřed, myslit na budoucnost a dýchat vlhý noční vzduch; ale pronásledovala ho vzpomínka na řadu článků, které po něm starý Walter žádal, a rozhodl se, že se hned vrátí domů a dá se do práce.

Vracel se rychlými kroky, došel na bulvár a po něm až k Boursaultově ulici, kde bydlil. V šestiposchoďovém domě žilo dvacet malých dělnických a měštanských rodin; cestou po schodišti, které si osvětloval voskovými zápalkami, viděl špinavé stupně, kde se povalovaly papírové cáry, nedopalky cigaret, slupky z kuchyně; hnusilo se mu to a měl chuť rychle se odtud odstěhovat, bydlet jako boháči v čistých bytech s koberci. Dům naplňoval od sklepa až po střechu těžký zápach potravin a žumpy, zatuchlý lidský zápach špíny a starých zdí, který odtamtud nevymete žádný průvan.

Jeho pokoj v pátém poschodí měl okno jako nad hlubokou propastí, vedlo nad ohromný průkop Západní dráhy, právě nad výjezd z tunelu u Batignolleského nádraží. Duroy otevřel okno a opřel se lokty o zrezivělé zábradlí.

Na dně temné jámy pod ním svítila tři červená signální světla jako velké zvířecí oči, o kus dále bylo vidět jiná a pak ještě další. Každou chvilku prolétla nocí krátká nebo dlouhá hvízdnutí, některá blízko, jiná sotva postižitelná někde z dálky od Asnières. Hvízdání stoupalo a klesalo jako hlas při volání. Jedno z nich se blížilo a neustále naříkavě volalo, sílilo každou vteřinou a brzy se objevilo silné žluté světlo, unášené s velkým hlukem; Duroy se díval, jak se dlouhý růženec vagonů propadá v tunelu.

Potom si řekl: »Tak do práce!« Postavil si světlo na stůl, ale když chtěl začít psát, uvědomil si, že má doma jen balíček dopisních papírů.

Co dělat, otevře aršík, jako by to byl jeden list. Namočil si pero v inkoustu a napsal do čela, jak nejkrásněji dovedl:

Vzpomínky afrického pěšáka.

A vymýšlel začátek první věty.

Seděl, opíraje čelo o dlaně, s očima upřenýma na bílý čtverec, rozložený před sebou.

Co napíše? Nenapadlo mu nyní již nic z toho, co před chvílí vypravoval, ani jediný příběh, ani jediná událost, nic. Najednou si pomyslel: »Musím začít odjezdem.« A psal: »Bylo to asi 15. května 1874, v roce, kdy vyčerpaná Francie odpočívala po osudných chvílích strašného roku...«

Rázem se zastavil, nevěděl, jak má uvést to, co mělo následovat, nalodění, plavbu a první dojmy.

Uvažoval deset minut a rozhodl se, že úvodní první stránku odloží na zítřek a bude hned psát jakýsi popis Alžíru.

A načrtl na papír: »Město Alžír je celé bílé...« Nedovedl nic jiného vyjádřit. Viděl ve vzpomínce krásné jasné město, svažující se jako kaskáda domů s rovnými střechami s výšin kopců k moři, ale nenapadlo mu již ani slovíčko, kterým by popsal, co viděl a co cítil.

Po velkém úsilí dodal: »Zčásti je obývají Arabové...« Pak odhodil pero na stůl a vstal.

Uviděl na malé kovové posteli, kde si vyležel dolík, své všední šaty, pohozené, prázdné, obnošené, splasklé a odporné jako cáry na mrtvých v Morgue. A na vyplétané židli ležel cylindr, jeho jediný klobouk, otevřený jako miska pro almužny.

Na stěnách, potažených šedým papírem s modrými kytíčkami, bylo tolik skvrn jako květů, starých podezřelých skvrn nejasného původu, po rozmáčknutém hmyzu nebo kapkách oleje, od prstů umaštěných pomádou nebo od špíny vystříklé při mytí z umyvadla. Čišela z nich zahanbující bída, bída pařížských »zařízených pokojů«. Zaplavila ho zlost na chudobu vlastního života. Řekl si, že se musí odtud dostat hned, že musí od zítřka skoncovat s tím nužáckým postavením.

Najednou se ho opět zmocnil pracovní zápal, posadil se ke stolu

a začal znovu vymýšlet věty, jak by pěkně popsal zvláštní kouzelnou tvář Alžíru, předsíně tajemné a hluboké Afriky, pevniny kočovných Arabů a neznámých černochoů, neprobádané a lákavé Afriky, jejíž zvěř nám někdy ukazují v zoologických zahradách, zvířata překvapující jako z pohádek, pštrosy, ty divné slepice, gazely, ty nádherné kozy, divné a pitvorné žirafy, vážné velbloudy, nestvůrné hrochy, ohyzdné nosorožce a strašné bratry člověka — gorily.

Cítil, jak mu napadají neurčité myšlenky, snad by je řekl, ale vůbec je nemohl vyjádřit písemně. Bezmocnost ho zaplavovala horečkou, ruce měl zvlhlé potem, krev mu bušila ve spáncích; opět vstal.

Do očí mu padl účet od pradleny, večer ho přinesl domovník; náhle ho zachvátilo šílené zoufalství. Ve vteřině zmizela všechna radost i sebedůvěra a víra v budoucnost.

Bylo po všem; konec všeho, nic nesvede, ničím nebude; připadal si prázdný, neschopný, zbytečný a ztracený.

Vrátil se k oknu, opřel se právě v okamžiku, kdy z tunelu vyjížděl s náhlým ohlušujícím hukotem vlak. Odjížděl pláněmi a poli tam do dále k moři. Do Duroyova srdce se vloudila vzpomínka na rodiče.

Ten vlak pojedje blízko nich, jen pár mil od nich. A Duroyovi se vybavil jejich domek nahoře na stráni nad Rouenem a obrovským údolím Seiny, na kraji vesnice Canteleu.

Otec s matkou měli hospůdku, venkovskou krčmu *Na vyhlídce*, kam měšťáci z předměstí chodívali v neděli na oběd. Chtěli mít syna pánem a dali ho na studie. Vychodil školu, ale maturitu neudělal; šel tedy na vojnu, chtěl se stát důstojníkem, plukovníkem, generálem. Vojenský stav se mu však zošklivil dříve, než si odsloužil pět let, a tak snil, že udělá kariéru v Paříži.

A šel tam, jakmile uběhla doba vojenské služby, proti přání rodičů, kteří by ho rádi měli doma, když se jejich sen rozplynul. Nyní zase on doufal v budoucnost, představoval si vítězství, k němuž mu dopomohou události zatím jen nejasně tušené; určitě je však dokáže nastrojít a podepřít.

Na vojně měl úspěch v posádkách, lehké štěstí v lásce, a dokonce i dobrodružství v lepší společnosti; svedl dceru jakéhosi berního úředníka, chtěla všechno opustit a jít za ním, potom ženu jakéhosi advokáta, která se pokusila utopit ze zoufalství, že ji opustil.

Jeho kamarádi o něm říkali: „To je lišák, to je pálený kostelník, to je mazaný chlapík, který si vždycky pomůže.“ A opravdu si slíbil, že bude lišákem, páleným kostelníkem a mazaným chlapíkem.

Vrozené svědomí chytrého Normandana se otřelo každodenními pletichami života u posádky; každý příklad plnění v Africe, podvodných výdělků a podezřelých obchůdků mu přidal na šíři, pobízel je také pojem cti, jak je to v armádě zvykem, vojenské kousky, vlastenecké cítění, nádherné příhody, jaké si vypravují poddůstojníci, pobízelo je pozlátko stejnokroje, a tak se to svědomí stalo jakousi krabicí s trojitým dnem, kde se najde všechno.

Ale touha po kariéře vládla všemu.

Bezděky se zasnul jako každý večer. Vymýšlel si skvělé milostné dobrodružství, které mu rázem pomůže splnit jeho naděje. Ožení se s bankéřovou nebo hraběcí dcerou, kterou potká na ulici, a ona se do něho zamiluje na první pohled.

Ze snů ho probudil pronikavý hvizd lokomotivy, která vyjela z tunelu sama jako tlustý králík ze své díry a ujížděla plnou parou po kolejích k výtopně, kde si odpočine.

A tu ho opět zaplavila neurčitá a radostná naděje, neustále se mu vracející do duše, a poslal jen tak do noci polibek, polibek lásky obrazu očekávané ženy, polibek touhy po štěstí, po němž bažil. Zavřel potom okno, začal se svlékat a při tom si šeptal: „Pch, zítra ráno mi to půjde lépe. Dnes se nemohu soustředit. A snad jsem také trochu moc pil. V takových podmínkách se dobře nepracuje.“

Lehl si, zhasil světlo a usnul skoro hned.

Vzbudil se časně, jako se probouzíme ve dnech silných nadějí nebo starostí, vyskočil z postele a šel otevřít okno, aby se pořádně napojil čerstvým vzduchem, jak říkával.

Domy v Římské ulici naproti za širokým průkopem železniční trati zářily ve světle vycházejícího slunce a vypadaly jako malované bělostným jasem. Vpravo bylo v dáli vidět stráně nad Argenteuil, návrší Sannois a mlýny v Orgemontu, zatažené lehkým modravým oparem, podobným vlajícímú průhlednému závoji, vrženému na obzor.

Duroy se chvíli díval do daleké krajiny a šeptal si: „Tam je asi báječně, když je takový den jako dnes.“ Pak si vzpomněl, že musí pracovat, a to hned, a že také musí dát padesátník synu domovnice, aby vyřídil v kanceláři, že je nemocen.

Sedl si ke stolu, namočil pero v kalamáři, podepřel si čelo dlaní a hledal myšlenky. Bylo to marné. Nic mu nenapadalo.

Neztrácel však odvalu. Myslí si: »Co na tom, nejsem zvyklý psát. To je řemeslo, kterému se člověk musí učit jako jiným. Napoprvé mi někdo musí pomoci. Půjdu k Forestierovi, a ten mi článek naškrábne za deset minut.«

A ustrojil se.

Venku na ulici usoudil, že je ještě příliš brzy na návštěvu u přítele, asi dlouho spí. Procházel se tedy pomaloučku pod stromy vnějšího kruhu bulvárů.

Ještě před devátou došel k parku Monceau, svěžímu a vlhkému po zalévání.

Posadil se na lavičku a začal znovu snít. Před ním přecházel sem tam mladý skvěle ustrojený muž, zřejmě čekal dívku.

Přicupitala v závoji, po krátkém stisku ruky se zavěsila a odešla.

Duroyovo srdce zaplavila bouřlivá potřeba lásky, potřeba vybraných, navoněných a něžných lásek. Vstal a dal se na cestu, přemýšleje o Forestierovi. Ten přece měl štěstí!

Došel k jeho domu právě v okamžiku, kdy přítel odcházel.

„Ty jdeš za mnou v tuhle dobu? Cos mi chtěl?“

Duroy byl zmaten, že ho potkal na odchodu, a zakoktal:

„Totiž... já totiž... nedovedu napsat článek, víš, článek o Alžírsku, co po mně chtěl pan Walter. Na tom není nic divného, já jsem přece nikdy neměl pero v ruce. Na to člověk musí mít cvik jako

na všecko. Já si zvyknu brzy, to vím jistě, ale pro začátek nevím, jak do toho. Nápady mám, všecko vím, ale nedovedu to vyjádřit.“

Zastavil se, trochu zaváhal. Forestier se čtverácky usmíval.

„To já znám.“

Duroy pokračoval:

„Ano, to se asi ze začátku stává každému. A tak jsem tě šel... požádat o pomoc... Ty mi to napíšeš za deset minut, ukážeš mi, jak se to má vzít do ruky. Tím mi dáš dobrou lekci slohu, bez tebe bych si s tím neporadil.“

Forestier se ještě stále vesele usmíval. Poklepal starému kamarádovi na rameno a řekl mu:

„Jdi za mou ženou, ta ti pomůže právě tak dobře jako já. K téhle práci jsem ji vycvičil. Já nemám dnes dopoledne čas, jinak bych to udělal opravdu rád.“

Duroy pojednou dostal strach, váhal, neodvažoval se.

„Ale copak mohu za ní jít tak časně?“

„Ovšem, samozřejmě. Už vstala. Najdeš ji v mé pracovně, pořádá mi tam poznámky.“

Duroy nechtěl jít nahoru.

„Ne... to nejde...“

Forestier ho vzal za rameno, otočil ho k domu a strkal ho na schodiště.

„Ale jen jdi, ty hlupáku, když ti říkám, abys tam šel. Přece mě nebudeš nutit, abych zase vylezl k nám do třetího poschodí, uvedl tě a vykládal, co chceš.“

Tu se Duroy odhodlal:

„Děkuji, tak já jdu. Řeknu jí, žeš mě přinutil, dočista přinutil, abych šel za ní.“

„Dobře, ona tě nesní, buď klidný. Hlavně nezapomeň na odpoledne ve tři hodiny.“

„Neboj se.“

Forestier spěšně odcházel, zatím co Duroy začal pomalu, stupeň po stupni, stoupat po schodišti; přemýšlel, co řekne, a bál se, jak bude přijat.

Přišel mu otevřít sluha. Měl modrou zástěru a držel smeták.

„Pán odešel,” prohlásil, nečekaje na otázku.

Duroy trval na svém.

„Zeptejte se paní Forestierové, zda mě může přijmout, a upozorněte ji, že mě posílá pan Forestier, potkal jsem ho venku.”

Potom čekal. Sluha se vrátil, otevřel dveře vpravo a oznámil:

„Milostivá paní pána očekává.”

Seděla v kancelářském křesle v malém pokoji, jehož stěny byly úplně pokryté pečlivě uspořádanými knihami na černých dřevěných policích. Jednotvárnost řady svazků zpestřovaly a rozveselovaly rozličné barvy vazeb, červené, žluté, zelené, fialové i modré.

Otočila se k němu usměvavá jako vždy, zahalena v bílém županu s krajkami, a podala mu ruku; v širokém rukávě se přitom ukázala část nahé paže.

„Už?” ptala se.

Potom dodala:

„To není výčitka, prostě se jen ptám.”

Zakoktal:

„Ach, milostivá paní, já jsem nechtěl jít nahoru, ale potkal jsem vašeho muže dole a přinutil mě. Jsem v takových rozpacích, že si ani netroufám vyslovit, co mě sem přivedlo.”

Ukázala na židli.

„Posadte se a povídejte.”

Pohrávala si s husím brkem, točila jím v prstech a velký list papíru před ní zůstával popsáný do poloviny, jak ji Duroyova návštěva vyrušila.

Vypadala tu před psacím stolem jako doma, jako by se zabývala svou obvyklou prací, stejně spokojená jako v salonu. Ze županu se linula lehká voňavka, čerstvá vůně právě po koupeli. A Duroy se pokoušel uhodnout mladé, bílé, plné a teplé tělo, zdálo se mu, že je vidí pod něžným závojem hebké látky.

Protože nemluvil, pokračovala:

„Tak co, povídejte, co to je?”

Váhavě zašeptal:

„Totiž... ale já si opravdu... netroufám... Já totiž pracoval včera do noci... a dnes ráno... brzy..., abych napsal ten článek o Alžírsku, co si pan Walter vyžádal, ... a nedaří se mi to... roztrhal jsem všechny pokusy... Já nejsem zvyklý psát a přišel jsem poprosit Forestiera, aby mi pomohl, ... při začátku...”

Upřímně se rozesmála a šťastně, vesele a polichoceně ho přerušila:

„A on vám řekl, abyste šel za mnou?... To je milé.”

„Ano, milostivá paní. Řekl mi, že mi pomůžete z nesnází lépe než on... Ale já jsem si netroufal, nechtěl jsem jít. Chápete mě, vidíte?”

Vstala.

„To bude kouzelná spolupráce. Ten nápad mi udělal radost. Pojdte, posadte se na moje místo, v redakci totiž znají moje písmo. A hned napíšeme článek, ale to musí mít úspěch.”

Sedl si, vzal pero, položil si před sebe list papíru a čekal.

Paní Forestierová zůstala stát a dívala se, jak se připravuje; potom sáhla na krb pro cigaretu a zapálila si ji.

„Nemohu pracovat bez cigarety. Tak o čem budete vypravovat?”

Ohlédl se po ní udiveně.

„Ale já přece nevím, proto jsem za vámi přišel.”

Pokračovala:

„Jistě, já vám to upravím. Udělám omáčku, ale musím mít k čemu.”

Tonul v rozpacích; konečně váhavě prohlásil:

„Chtěl bych vypravovat svou cestu od začátku...”

Sedla si hned proti němu na druhé straně velkého stolu a zadívala se mu do očí.

„Tak dobře, vypravujte to nejdříve mně, jen mně, slyšíte, hezky pomalu a na nic nezapomeňte, já vyberu, co tam máme dát.”

A když nevěděl, čím má začít, začala se ho vyptávat jako kněz ve zpovědnici, kladla mu přesné otázky, které mu připomínaly zapomenuté podrobnosti i lidi, jež potkal nebo aspoň zahlédl.

Když ho tak přinutila asi čtvrt hodinky mluvit, najednou ho přerušila:

„A teď začneme. Především předpokládejme, že píšete své dojmy některému příteli, to vám dá možnost psát spoustu hloupostí, dělat všelijaké poznámky, psát přirozeně a vtipně, jestliže se nám to podaří. Začněte:

Drahý Henry, chceš vědět, jaké je Alžírsko, doviš se to tedy. Nemám ve své z hlíny slepené boudě co dělat, budu ti tedy psát jakýsi deník, popisovat život den za dnem, hodinu za hodinou. Někde to bude trochu divoké, ale co dělat, nemusíš to ukazovat dámám, které znáš...

Zarazila se, protože si zapalovala uhaslou cigaretu, a zároveň hned také utichlo slabé skřípění husího brku po papíře.
„Tak dále,” řekla.

Alžírsko je velká francouzská země na hranici velkých neznámých krajin, které nazýváme poušť, Sahara, střední Afrika atd.

Alžír je brána, bílá kouzelná brána té podivuhodné pevniny.

Ale především se tam musí jet, což není každému příjemné. Víš, že jsem dobrý jezdec, cvičím plukovníkovy koně, ale člověk může být dobrým jezdcem a špatným námořníkem. To je můj případ.

Pamatuješ se na plukovního lékaře Simbretase, kterému jsme říkali doktor Ipekakuanha? Když jsme se považovali za zralé pro den odpočinku na ošetřovně, v tom zaslíbeném místě, hlásili jsme se k lékařské prohlídce.

Sedával roztažený v křesle, tlusté nohy v červených nohavicích, ruce si opíral o kolena, takže jeho lokty tvořily daleko od boků dva mosty, koulel očima velkýma jako kolečka s čísly v loterii a kousal si bílé kníry.

Vzpomínáš si na jeho recept:

„Má pokažený žaludek. Dejte mu dávidlo č. 3, podle mého předpisu, pak dvanáct hodin odpočinku a bude chlapík.”

To dávidlo bylo dokonalé, dokonalé a neodolatelné. Polykali jsme to, protože jinak to nešlo. A když jsme měli za sebou vynález doktora Ipekakuanhy, těšili jsme se opravdu zaslouženému odpočinku.

Nu, drahý příteli, a když chceš jet do Afriky, musíš čtyřicet hodin snášet jiný druh neodolatelného dávidla, vynález Transatlantické společnosti.

Zamnula si ruce, jak byla spokojena se svým nápadem.

Vstala a začala se procházet, zapálila si novou cigaretu, diktovala a vypouštěla proužky kouře, jež nejdříve vycházely přímé z malého kulatého otvoru v sevřených rtech, pak se roztahovaly, rozprchávaly a jen místy zanechávaly ve vzduchu šedé nitky jakési průhledné mlhy, páru podobnou předivu pavučiny. Občas zaháněla ty lehké a vytrvalé stopy dlaní, občas je také přesekávala ukazovákem a dívala se potom soustředěně i vážně, jak oba proužky skoro nepostřehnutelného dýmu pozvolna mizí.

Duroy sledoval pozornýma očima všechna gesta, její postoje, všechny pohyby těla i výrazy tváře, zabývající se tou chvilkovou hrou, která jí však nebránila v myšlení.

Představovala si nyní další příhody, vymýšlela si popisy společníků na cestě a sprádala milostné dobrodružství s ženou jakéhosi kapitána pěchoty, která jela za manželem.

Potom si sedla a vyptávala se Duroye na místopis Alžírsko, o němž neměla ani potuchy. Za deset minut věděla tolik co on a sestavila malou kapitolu o politickém zeměpisu kolonie, aby čtenáře seznámila s poměry a připravila ho tak na chápání vážných otázek, které budou probírány v příštích článcích.

Pak pokračovala projíždkou po Oranu, veselou vyjíždkou, kde se vyprávělo především o ženách, Maurkách, židovkách i Španělkách.

„Nic jiného lidi nezajímá,” dodávala.

Skončila pobytem na úpatí vysočin v Saidě a vylíčením příjemných pletek, které měl poddůstojník Georges Duroy se španělskou dělnicí z továrny na zpracování halfy v Ain-el-Hadžaru. Vyprávěla o nočních schůzkách v kamenitém a holém pohoří, kde ve skalách vrčeli, štěkali a vyli šakalové, hyeny a arabští psi.

A vesele oznámila:

„Pokračování zítra.”

Potom vstala.

„Tak se, milý pane, píše článek. Podepište se, prosím.“

Váhal.

„Jen se podepište.“

Tu se zasmál a připsal dolů: *Georges Duroy*.

Stále při procházce po místnosti kouřila; Duroy se na ni díval, a nenapadlo mu nic, jak by jí poděkoval, jen byl rád, že je blízko ní, pln vděčnosti a smyslové blaženosti z počínající důvěrnosti. Zdálo se mu, že všechno kolem patří k ní, všechno, i zdi pokryté knihami. Židle, nábytek i vzduch, prolnutý tabákovým kouřem, byly nějak zvláštní, hezké, milé i okouzující, a to jako by vycházelo z ní.

Znenadání se zeptala:

„Co si myslíte o mé přítelkyni paní de Marelle?“

Byl překvapen.

„Ale... řekl bych..., že je velice svůdná.“

„Vidíte?“

„Ano, opravdu.“

Měl chuť dodat: »Ale ne tolik jako vy.« Neodvážil se však. Pokračovala:

„A kdybyste věděl, jaká to je originální a vtipná šibalka! To je bohém, víte, opravdu bohém. Proto ji její muž nemá rád. Vidí jen tu chybu a vůbec neoceňuje přednosti.“

Duroy byl ohromen zprávou, že paní de Marelle má muže. A přece to bylo naprosto přirozené.

Zeptal se:

„Podívejme se... tak je vdaná? A co dělá její muž?“

Paní Forestierová mírně pokrčila rameny a svařtila obočí; ten výraz měl podat jakési nepochopitelné vysvětlení.

„Hm, je inspektorem Severní dráhy. Jeden týden v měsíci bývá v Paříži. Jeho žena tomu říká »povinná služba« nebo také »týden roboty« a »svatý týden«. Až ji lépe poznáte, uvidíte, jak je chytrá a milá. Vypravte se k ní někdy.“

Duroy již nemyslel na odchod, zdálo se mu, že tu zůstane navždy, že tu je doma.

Ale dveře se tiše otevřely a přišel sem bez jakéhokoli ohlášení vysoký pán.

Zarazil se, když tu uviděl muže. Paní Forestierová na vteřinku vypadala rozpačitě, potom řekla přirozeně, i když jí trocha růžové barvy zalila ramena i tváře:

„Tak pojdte dále, drahý příteli. Představuji vám mužova dobrého kamaráda, pana Georgese Duroye, budoucího novináře.“

Potom jiným tónem ohlásila:

„Náš nejlepší a nejdůvěrnější přítel, hrabě de Vaudrec.“

Oba pánové si při pozdravu pohlédli hluboko do očí a Duroy hned odešel.

Nezdržovali ho. Zakoktal jakési poděkování, stiskl ruku, kterou mu paní podávala, uklonil se znovu novému hostu, zachovávajícímu chladný a vážný výraz, jak se sluší na pána z dobré společnosti, a odcházel zmateně, jako by byl spáchal nějakou hloupost.

Cestou po ulici mu bylo teskno, nemohl se zbavit nepříjemného pocitu neurčitého utajeného smutku. Šel vpřed a uvažoval, proč na něho sedla ta náhlá zasmušilost; nepřišel na nic, ale neustále se mu objevovala před očima přísná tvář hraběte de Vaudrec, již trochu přistárlá, se šedými vlasy, s klidným i povýšeným výrazem velmi bohaté a sebevědomé osoby.

Uvědomil si, že příchod toho neznámého muže pokazil okouzující důvěrný rozhovor, jemuž si jeho srdce již zvykalo, a tím na něho přenesl pocit chladu a beznaděje, jaký v nás někdy stačí vzbudit zaslechnuté slovo, zahlédnutá nesnáze nebo jakákoliv maličkost.

A také se mu zdálo, že ten muž byl nerad, když ho tam uviděl, ale nedovedl uhodnout proč.

Neměl již do tří hodin co dělat a ještě nebylo ani poledne. Zbývalo mu šest franků padesát, šel se naobědvat do Duvalovy jídelny. Pak se toulal po bulváru, a když byly tři, stoupal po vznešeném schodišti *La Vie Française*.

Redakční sluhové seděli se založenýma rukama na lavici a čekali, zatím co za jakousi malou katedrou třídil úředník právě došlou

poštu. Výprava byla dokonale divadelní, aby ohromila návštěvníky. Všichni tu byli oblečeni důstojně a vkusně, chovali se vzorně, jak se sluší na přijímací kancelář velkého deníku.

Duroy se zeptal:

„Pan Walter, prosím?”

Úředník odpověděl:

„Pan ředitel má poradů. Pán se ráčí na chvílku posadit.” A ukázal na čekárnu, již plnou.

Uviděl tam jednak vážné, důležité pány se řády na prsou, jednak ošumělé muže, jejichž košili nebylo vidět pod kabátem, upjatým až ke krku a posetým skvrnami, podobnými kresbě pevnin a moří na zeměpisné mapě. Byly tu také tři ženy. Jedna z nich byla hezká, usměvavá a nalíčená, že vypadala jako kokota; vedle ní seděla vrásčitá paní s tragickým výrazem, také pečlivě nalíčená, ale trochu sešlá a strojená, jako obvykle bývají staré herečky, něco jako zvětralé umělé mládí nebo vyprchalá voňavka.

Třetí žena stála ve smutečních šatech v koutě místnosti a tvářila se jako truchlící vdova. Duroy si pomyslel, že jde poprosit o almužnu.

Ale zatím nikoho nepustili dovnitř, ačkoliv uteklo dobrých dvacet minut.

A tu Duroy dostal nápad; vrátil se k úředníkovi.

„Pan Walter mě pozval na třetí hodinu,” řekl. „Ale podívejte se, jestli tu není můj přítel Forestier.”

Poslali ho pak dlouhou chodbou, vedoucí k velkému sálu, kde u rozlehlého zeleného stolu psali čtyři pánové.

Forestier stál před krbem, kouřil cigaretu a hrál bilboquet. Uměl tuto hru skvěle a po každé zachytil velkou kouli ze žlutého zimostrázu na dřevěnou tyč. Počítal: „Dvaadvacet — třiadvacet — čtyřadvacet — pětadvacet.”

Duroy prohlásil: „Šestadvacet.” Jeho přítel se ohlédl, aniž přerušil pravidelný pohyb rukou.

„Podívejme se, to jsi ty! Včera jsem udělal sedmapadesát bodů po sobě. Tady to dovede lépe než já jen Klepsydra. Mluvil jsi se

šéfem? Nic nemůže být směšnější než ten starý tloušťík Norbert, když hraje bilboquet. Otvírá při tom ústa, jako by chtěl kouli spolknout.”

Jeden z redaktorů se k němu obrátil:

„Poslyš, Forestiere, vím o jednom nádherném kousku z cizokrajného dřeva, je na prodej. Patřival prý španělské královně. Chtějí za to šedesát franků. To není moc.”

Forestier se zeptal:

„Kde je?”

Když se mu nepodařil sedmatřicátý bod, otevřel skříň, kde Duroy uviděl asi dvacet skvělých bilboquetů, srovnaných a očíslovaných jako umělecké předměty ve sbírce. Uložil nástroj na místo a pak opakoval:

„Kde je ten klenot?”

Novinář odpověděl:

„Má ho pokladní ve Vaudevillu. Přinesu ti ho zítra, jestli chceš.”

„Ano, ujednáno. Když bude opravdu pěkný, vezmu si ho, člověk nemá bilboquetů nikdy příliš mnoho.”

Otočil se pak k Duroyovi:

„Pojď se mnou, dovedu tě k šéfovi, jinak bys tu mohl sedět až do sedmi hodin.”

Prošli znovu čekárnou, kde lidé stále seděli jako dříve. Jakmile se ukázal Forestier, mladá žena i stará herečka rychle vstaly a šly k němu.

Odvedl jednu, potom druhou do výklenku u okna, a třebaže se snažili mluvit potichu, Duroy si všiml, že Forestier oběma tyká.

Pak otevřel čalouněné dveře a vešli k řediteli.

Porada, která trvala již hodinu, byla partie bulky, u níž sedělo několik pánů v kloboucích s rovnou střechou, kterých si Duroy všiml již včera.

Pan Walter držel karty, hrál soustředěně a pozorně, odkládal opatrně, zatím co jeho protivník vykládal, sbíral a míchal lehké pestrobarevné listy karet svižně, obratně a zkušeně jako starý hráč. Norbert de Varenne seděl v ředitelově křesle a psal článek,

Jacques Rival ležel se zavřenýma očima na pohovce a kouřil doutník.

Páchlo to tu uzavřenou místností, koženými potahy nábytku, tabákovým kouřem a tiskárnou, tím zvláštním ovzduším redakčních místností, jaké znají všichni novináři.

Na černém stole s měděným kováním ležela neuvěřitelná halda papíru, dopisy, pohlednice, noviny, časopisy, účty a tiskopisy všeho druhu.

Forestier podal ruku stojícím pánům, kteří si přísazovali do hry, a beze slova přihlížel rozehrané partii; jakmile starý Walter vyhrál, hned ho upozorňoval:

„Je tu můj přítel Duroy.“

Ředitel se náhle podíval nad čocčkami brýlí na Duroye, pak se zeptal:

„Nesete mi ten článek? Dnes by se hodil, vyšel by zároveň s Morelovou interpelací.“

Duroy vytáhl z kapsy dvakrát složené listy.

„Tady je, pane řediteli.“

Šéf se zatvářil spokojeně a s úsměvem řekl:

„Skvělé, skvělé! Umíte dodržet slovo. Musíte se na to, Forestiere, podívat.“

Ale Forestier honem odpovídal:

„To je zbytečné, pane Waltere, psal jsem ty vzpomínky s ním, aby se naučil redaktoření. Jsou báječné.“

A ředitel, kterému právě velký hubený pán, poslanec za levý střed, podával karty, dodal lhostejně:

„Tak je to skvělé.“

Forestier ho nenechal začít novou hru, sklonil se, až k němu:

„Víte, slíbil jste mi, že přijmete Duroye místo Marambota. Mám mu navrhnout, aby nastoupil za stejný plat?“

„Ano, výborně.“

Novinář vzal přítele pod paží a vedl ho ven, zatím co pan Walter zase začínal hrát.

Norbert de Varenne nezvedl hlavu, jako by Duroye neviděl nebo

nepoznal. Naopak Jacques Rival mu okázale a záměrně podával ruku jako kamarád, na kterého se můžeme v případě potřeby spolehnout.

Procházeli znovu čekárnou, a když se po nich všichni ohlédli, Forestier řekl mladší ženě tak nahlas, aby to ostatní čekající mohli slyšet:

„Pan ředitel vás přijme za chvíli. Má teď poradu se dvěma členy rozpočtové komise.“

Potom rychle odcházel s důležitým a uspěchaným výrazem jako člověk, který má hned sepsat nesmírně důležitou zprávu.

Jakmile vstoupili do redakční místnosti, Forestier se hned chopil svého bilboquetu, pustil se do hry, a přerušuje věty počítáním bodů, říkal Duroyovi:

„Tak. Budeš sem chodit každý den ve tři hodiny a já ti povím o pochůzkách a návštěvách, které se mají vykonat buď odpoledne nebo večer, anebo dopoledne. — Jedna — Dám ti hned doporučující dopis pro přednostu prvního oddělení policejního ředitelství — dva — uvede tě k některému z úředníků. A ty se s ním dohodneš o dodávání všech důležitých zpráv — tři — z policejního ředitelství, úředních a samozřejmě také poloúředních. Všechny podrobnosti se dovíš od Klepsydry, ten je zasvěcen do všeho — čtyři — pohovoř si s ním hned dnes nebo zítra. Musíš si především zvyknout dostat z lidí, kam tě pošlu, všechno — pět — a dostat se všude i zavřenými dveřmi — šest. — Za to budeš brát dvě stě franků měsíčně stálého platu, dále deset centimů za řádek zajímavých zpráv, které seženeš, — sedm — a také deset centimů za řádek článků o různých námětech, které od tebe objednáme, — osm.“

Potom si již hleděl jen hry a počítal pomalu dále: „Devět — deset — jedenáct — dvanáct — třináct.“ Čtrnáctý se mu nepodařil a Forestier zaklel.

„K čertu s tou třináctkou, vždycky mi, neřád, přinese smůlu. Určitě jednou umřu třináctého.“

Jeden z redaktorů, docela malý človíček, vypadající jako dítě,

ačkoliv mu bylo pětatřicet let, dokončil práci a vzal také bilboquet ze skříně; a jak potom vstupovali další redaktoři, chodili jeden po druhém pro hračku, která jim patřila. Brzy jich stálo zády ke zdi vedle sebe šest a vrhali do výše stejným pravidelným pohybem červené, žluté a černé koule, podle toho, z jakého byly dřeva. Začala soutěž; oba redaktoři, kteří ještě pracovali, vstali jako rozhodčí.

Forestier vyhrál o jedenáct bodů. A tu človíček s dětskou tváří, který prohrál, zazvonil na kancelářského sluhu a objednal: „Devět pív.“ Znovu se dali do hry, než přinesou osvěžení.

Duroy vypil sklenici piva s novými kolegy a zeptal se přítele: „Co mám dělat?“

Forestier odpověděl:

„Dnes pro tebe nic nemám. Můžeš odejít, jestli chceš.“

„A... náš... náš... článek... vytisknou dnes večer?“

„Ano, ale o to se nestarej; korektury udělám sám. Napiš na zítřek pokračování a přijď sem ve tři jako dnes.“

Duroy podal všem ruku, aniž znal jména těch lidí, a odešel vesele a bujaře po nádherném schodišti.

IV

Georges Duroy špatně spal, tolik ho vzrušovala touha uvidět svůj článek vytištěný. Jakmile se rozednilo, již byl vzhůru a bloudil ulicemi dlouho před hodinou, kdy roznašeči novin běhají od stánku ke stánku.

Došel tak k nádraží Saint-Lazare, věděl totiž dobře, že tam *La Vie Française* přijde dříve než do jeho čtvrti. Protože bylo ještě příliš časně, loudal se po chodníku.

Viděl, jak přichází prodavačka a otvírá zasklený krámeček, potom spatřil muže s balíkem velkých složených listů na hlavě. Rozběhl se tam; byly to *Figaro*, *Gil-Blas*, *Le Gaulois*, *L'Événement* a ještě asi dva jiné raníky, ale *La Vie Française* ne.

Zachvátil ho strach: „Co když *Vzpomínky afrického pěšáka* odložili na zítřek, nebo když se náhodou v posledním okamžiku starému Walterovi nelíbily?“

Cestou zpět ke stánku si všiml, že již prodávají *La Vie Française*, ani neviděl, kdy noviny přinesli. Skočil k novinám, rozložil je hned, jakmile prodavače hodil patnáct centimů, a přeběhl titulky na první stránce. — Nic. — Srdce se mu rozbušilo; otevřel noviny a uchvátilo ho mocné dojetí, když pod sloupcem četl tučnými písmeny podpis: Georges Duroy. Bylo to tu! Ta radost!

Vyrazil bezmyšlenkovitě s novinami v ruce a s kloboukem na stranu, nejráději by zastavoval chodce a říkal jim: „Kupte si je — kupte si je! Je tam můj článek.“ Nejráději by vykřikoval z plných plic, jako to večer dělávají jistí lidé na bulvárech: „Kupte si *La Vie Française*, je tam článek Georgese Duroye *Vzpomínky afrického pěšáka*.“ A najednou dostal chuť přečíst si ten článek sám, přečíst ho na veřejném místě, v okázalé kavárně. Hledal podnik, kde by již byli hosté. Musil dlouho chodit. Konečně se posadil před jakousi vinárnou, kde již seděla řada hostů, a objednal si rum, jako by si poroučel absint, ani si neuvědomil, že je příliš brzy. Potom zavolał: „Pane vrchní, dejte mi *La Vie Française*!“

Přiběhl číšník v bílé zástěře.

„Tu nemáme, bereme jen *Rappel*, *Siècle*, *Lanterne* a *Petit Parisien*.“

Duroy rozzlobeně a pohoršeně prohlásil:

„To je podnik! Tak mi ji jděte koupit!“

Číšník odběhl a přinesl noviny. Duroy se začel do svého článku a často říkal nahlas „Výborně! Výborně!“, jen aby upoutal pozornost sousedů a vzbudil v nich chuť vědět, co v tom čísle je. Potom noviny při odchodu nechal ležet na stole. Vinárník si toho všiml a připomněl mu:

„Pane, pane, necháváte tu noviny.“

A Duroy odpověděl:

„Už jsem je dočetl, nechám vám je. Ostatně v nich dnes je velmi zajímavá věc.“